

Diss.
2103/13

3/13

Diss. 2103 (13.)

DISSERTATIO INAUGVRALIS ANATOMICA

DE

QVINQVE PRIORIBVS
ENCEPHALI NERVIS

QVAM CONSENSV

ILLVSTRIS MEDICORVM ORDINIS

PRO

GRADV DOCTORIS

MEDICINAE ET CHIRVURGIAE

PVBLICAE CENSURAE SVBMITTIT

A V C T O R

NICOLAVS VLRICVS STIECK

OLDENBURGICO - DELMENHORSTENSIS

DIE XXII. IVN. MDCCXCI

GOETTINGAE

Litteris B A R M E I E R I A N I S.

Friderich Böhner

PROOEMIUM.

Doctrinam, quae in nervorum origine, distributione pariter atque coniunctione demonstrandis versatur, varias inter artis dissecandi disciplinas tractatu difficillimam esse, extra omnem dubitationis aleam positum esse contendo. Nullus enim est, qui felices hac in re progressus facere possit, nisi is, qui certa quorumcumque C. H. partium scientia instructus, OSTEOLOGIAM, MYOLOGIAM, SPLANCHNOLOGIAM, immo maxima ex parte ANGIOLOGIAM optime callet; nec non praeparationi summam impendit

diligentiam, denique in depresso-
ribusque capitis, ceruicis visce-
rumque nervis defatigari se non patitur.

Affiduo studio ac industria tum ve-
teris, tum recentioris aetatis anatomico-
rum, reliquis eiusdem studii cultoribus
iure meritoque palmam praeripientium,
haec, de qua verba facio, anatomiae do-
ctrina admodum difficilis, sensim sensimque
sic satis solida euadit. Ut de aliis praestan-
tissimis viris taceam, ALBINVS, EVSTA-
CHIVS, FALLOPIVS, HALLERVS, ME-
CKELIVS, MONROVS, SOEMMERIN-
GVS, SCARPA, WALTERVS, WEIT-
BRECHTIVS, WILLISIVS, WINSLO-
WVS, WRISBERGIVS, VESALIVS,
ZINNIVS digni sunt, quorum in hanc
artem merita in memoriam rursus reuo-
centur. Ex quo enim VESALIVS, quas
edidit, descriptiones anatomicas iconum
ope illustrare coepit, et posteriorum tem-
porum anatomici eadem, quam hic in-
gres-

gressus est, via incedentes, iconographia prosperis auctibus crescente, figuras nitidiores, adcuratiores atque solidiores aeri incidere studuerunt; sane haud exigui fuerunt progressus, quos in singulorum artis dissecandi partium notitia fieri animaduertimus. Quis quaeso est artis gnarus, qui EVSTACHII, ALBINI, HALLERI, ZINNII, WALTERI, SCARPAE et VIQ. D'AZYRI tabulas haud admirans absque voluptatis sensu contempletur; qui effigies naturae simillimas in iis desideret; et perlustratis tabulis spem fefelisse, nec iis auxiliantibus quidquam se profecisse deploret? Ex quibus quidem iconibus quo maior utilitas ad nos peruenit, quippe quum in ipsa praeparatione duces sint, immo anatomiae studium modo fere incredibili facilius reddant; eo vilius est auxilium istud, quod figurae laudatis ex libris defumtae atque imminutae, quippe quibus nostris temporibus nimis abundamus, qualicumque ratione

nobis praestant. Etenim eae ad excolendum anatomiae studium profecto parum faciunt, quum veram naturam nec clare, nec ita repraesentent, ut votis nostris satisfiat; immo ad vnam fere omnes tironem, ad quem edocendum destinatae videntur, turbare soleant. Quid? quod saepissime accidit; ut hac in arte maxime versatus figuras, quas in eiusmodi tabulis depictas videt, agnoscere nequeat. Quare nullus erit, qui forsan in dubium vocet, ex commemoratis iconibus minutis ad rudem in arte nullam prorsus utilitatem redundare; iisque adcuratiores C. H. partium descriptiones, licet nudae sint, longe praeferendas esse.

Compendiis, quibus in neruorum praeparatione eorumque studio utimur, paene remota similitudo cum improbandis iconibus anatomicis intercedit. Illa enim siue iusto breviora atque minus integra sunt; siue pro adcurata, qua gaudere

dere deberent, descriptione, prolixitate nimioque ambitu laborant. Ad confirmandam hanc sententiam satis est, paucorum, quae in lucem prolata sunt, neurologiae compendiorum, duo tantum quibus Cl. MARTIN (*Institut. Neurologiae. Ed. altera. 1781.*), et COOPMANS (*Neurologia. Franeq. 1791.*) auctores sunt, paucis recenseri.

MARTINVS neruorum quidem descriptionem haud contemnendam edidit; sed deplorandum omnino est, illam non vbiuis adcuratam, variisque locis obscuram esse atque confusam, propterea quod omnes fere partes, nervis adiacentes, aut eosdem comitantes, nec non canales, foramina, ac sulci, quibus illi procedunt, vna descripta inueniuntur. Porro quidam neruorum rami, quibus diligentior expositio opus fuisset, breuiter tractati sunt. Denique contigit, vt laudatus auctor ex operibus Ill. WALTERI (*Tab. nervor. thorac. et abdom.*), aequae ac Cel.

SCARPAE (*Anatomicar. adnotat. libr. secund. de organo olfactus.*) librum suum, qui nonnullis annis ante, quam illa, ederetur, locupletare non potuerit. Quae quidem licet ita sint; nihilo tamen minus nequaquam infitiandum puto, MARTINI tractatum, de quo loquor, praeter ceteris, quae exstant, neurologiae compendiis multum eminere, quin immo ob varias, quae additae sunt, observationes consensum concernentes, omnino dignum esse, qui commendetur.

Quod vero ad COOPMANI Neurologiam pertinet, haec nil nisi nomine nervorum descriptionis admodum vagae designiri meretur; quippe quae, ut de integritate, qua caret, taceam, variis magnique momenti vitiis obruta est. Plura exempla id, quod dixi, satis superque probantia, in medium proferre possem, nisi a fine dissertationis meae plane aliena videretur solida censura libri, cuius
vitia

vitia et rei gnarus primo adspectu graui-
ter feret, et tiro, commemoratum librum
cum ipsis auctoribus, vnde defumtus est,
sedulo conferens, facili negotio animad-
vertet. Attamen non potui non, de qui-
busdam, in COOPMANI tractatu obuiis,
instar vitiosissimorum habendis, in notatio-
nibus dissertationi meae additis mentionem
facere. Nec omitto, litterariam huius li-
bri partem, nec non breuem commenta-
tionem de cerebro praemissam, ac do-
ctrinam de consensu cuiusuis neruorum
paris, licet passim vitiosa sit, lectorum
expectationem non destituere.

Verum plus minus solida descriptio
non vnicum est, in quo neurologiae com-
pendiorum auctores differant, quum vel
in diuisionibus, et qui singulis neruis
eorumque ramis sunt, decursu et ana-
stomosis adeo inter se dissentiant, vt
ne duo quidem libri super neruis scripti,
si summam spectemus, plane inter se

conuenire, merito contendere possim. Immo facile inducor, vt neurologiam, quae minimis cuiuscumque indiuidui ramulis anastomosibusque omnino congruat, prorsus componi non posse credam. Etenim in minutissimis nervis vasisque naturam saepissime variare; quid? quod in maioribus truncis leges, quas plerumque sibi praescripsit, interdum negligere, quis est, qui nesciat? Quum vero eiusmodi variationes quasi exceptiones considerandae sint; vel me tacente, cuius intellectui erit, tantum abesse, vt illae casuum, qui multo crebrius acciderunt, naturam mutent, vt potius velut exceptiones describendae sint. Ceterum, quod ad descriptionem ipsam pertinet, nervi cursus pedetentim summa cura atque diligentia persequendus est. Quem quidem modum iam praescriptum si quis hac in disciplina seruare vellet; nullus equidem dubito, quin is compendium neurologicum ad omnia fere indiuidua qua-

quadrans condere valeat, id, quod nervis praeparandis haud exiguo commodo foret. Saepius enim fieri solet, ut, si nostro compendio duci praeparata minus respondeant, licet fatis circumspecte egerimus, incerti reddamur ac forsan, nosmetipsos siue neruum quemdam abscidisse, siue artificiosam varietatem fecisse, putemus. Denique memoriae nostrae maximo fane est subsidio, si partes, in maiores minoresque ramificationes diuisae velut in tabula proponantur. Quibus causis ductus specimen super quinque prioribus cerebri ⁿneruorum paribus laudata formula confectum doctis rerum arbitris paucis hisce foliis propono. Ac si forsan a recta via, qua mihi incedendum fuisset, aberrauero; fane mihi persuasum habeo, aequos rerum aestumatores mite de me iudicatu-
ros, ac si operae pretium ipsis videatur, in meliorem me reducturos esse. Certe omnem operam ac studium in eo fixi atque collocaui, ut naturam

turam ipsam, quantum fieri posset, imitarer, et iusto nec contractior, nec prolixior in describendo fiam. Praeterea et recentissimis optimisque super hac materia scriptis usus sum, et cuncta, quae elaboravi specimina, cum egregiis, quae in Ill. MEEKELII, ZINNII, SOEMMERINGI, PROCHASKAE, et SCARPAE operibus exstant, figuris aeri incisissimè comparavi. Ad quorum quidem auctorum libros nonnunquam lectores in notis dissertationi meae adiectis remisi; quin immo super quibusdam illorum locis, quo res melius intelligatur, nonnulla monui. Sane haud difficili negotio pluribus priscae aetatis anatomicorum scriptis uti potuissem, nisi persuasum mihi fuisset, ea, de quibus mentionem feci, cuilibet plura his de rebus legendi cupido satisfactura esse. Quod restat, adnotandum videtur, arteriarum ramos, tam nervos per canales, quos transeunt, atque foramina comitantes, quam eorum

no-

nomina referentes, propterea, quod in neurologiae studio adcuratam sanguiferorum vasorum notitiam postulem, silentio me praetermisisse.

Si neruorum descriptio proposito modo facta incorruptis censoribus probanda videbitur, succedente tempore integram neurologiam litteris imprimi curabo. Hinc breuiter et prodromi instar summam saltem commentationis huius praemittendam esse censeo. Nimirum quatuor sectionibus complecti illam apud me constitui, quarum *prima* omnium totius C. H. neruorum descriptionem membratim proponam; *secunda* in neruorum parium anastomosis opera mea versabitur, ita vt simul eorum ramos aequae ac loca, quibus aliis adiungantur, adcurate definiam, quo cuius primo intuitu perlustrare queat, quinam neruorum alios sibi sociant, et quam varie, aut raro hoc fiat inter diuersa neruorum

vorum paria; *tertia* nonnullis de inaequali proportionem, quae neruorum copiae et magnitudini cum diuerso humani corporis organorum volumine intercedit, praemissis, quaedam de neruorum ad gradum dignitatis influxu, et praecipuis partium, quas petunt, functionis modis dicam, denique obseruationes physiologicas, aequae ac pathologicas de diuersa partium sensibilitate quum in sano, tum in aegroto statu cum lectoribus communicabo; *quarta* denique ad neruosum partium connexum, adfinitatem neruosam quam nomino, progrediar. Quae quidem, prout siue neruorum paria anastomatice inter se coniuncta sint, siue vnum idemque neruorum par ramorum distenforum ope in pluribus organis, interdum longe distantibus, dominetur, duplici nomine nuncupatur. Haec immediata, illa mediata adpellatur.

Atque

Atque hic doctrinam de consensu commodissime exponi posse contendo. Nequaquam vero enumerandis iis, quae in medicorum scriptis de corporis humani partium sympathia observata esse relatum legimus, omne studium, ut factum est adhuc, impendam; e contrario nonnullis de adfinitate, seu commercio, quae alteri corporis parti cum altera sunt mediantibus nervis, propositis, cuncta, quae hinc interpretari possumus, phaenomena tam physiologica, quam pathologica, paucis proferam. Hac modo ratione, quae solidam et rectam cognitionem de nervorum cursu, distributione pariter atque coniunctione postulat, si neurologia tractatur, ut mea fert sententia, fieri potest, ut quaerenti ex nobis, quaenam partes ope coniunctionis nervorum in consensum rapere queant, recte respondere valeamus. Quid? quod ex laudato modo illud commodi manat, ut sympathiae saepius tam ex vasis sanguineis et lymphaticis, quippe
qui-

quibus nostrae aetatis medici summam impenderunt diligentiam, quam ex continuatione membranarum ac telae cellulosae; nec non ex simili partium structura situque propinquo proficiscentes, ab illis, quarum antea mentio facta est, adcurate separentur, ac simul impediatur, quo minus sympathiae nervosae, seu veri consensus cum reliquis sympathiis erronee confundantur.

Multum tamen abesse, ut cuncta phaenomena ex omnibus hisce propositis illustrentur, ut immediatus animi in cerebrum influxus plura sibi vindicet, dubitationi locum non relinquere videtur.

DE
QUINQUE PRIORIBVS
ENCEPHALI NERVIS.

DE
PARE PRIMO. a)

PRIMUM PAR seu NERVI OLFACTORII tribus oriuntur radicibus, ex lobo cerebri anteriori

a) Primi Anatomiae Patres neruorum paria, quae a GALENO (De vsu partium L. 9.) coniugationes, et ab ALEXANDRO BENEDICTO (De Hist. C. H.) Syzygiae vocantur, solo numero distinxerunt, ab optico, quod ad primam numerarunt coniugationem, incipientes. Qui quidem omnes olfactorium par, *processuum mammillarium* nomine ab iis insignitum, neruorum instar haud agnouerunt, sed illud potius canaliculos, ab utroque anteriori ventriculo exeuntes, duplicique officio, mucum nempe s. excrementa ex ipsis ventriculis deferendi atque

B

odo-

riori, duabus medullaribus et vna cinerea. Medullarium radicum altera *externa* et longissima nascitur in fossa SYLVII; altera *interna*, illa longe breuior, ortum ducens ab inferiore facie lobi anterioris cerebri iuxta
vtriusque

odoratus functionem exercendi destinatos esse, arbitrati sunt. Falsam hanc ab anatomicis priorum saeculorum saepissime agitatam opinionem THOMAS WILLISIVS, (Anat. cerebri C. I. pag. 3. et C. XXI. p. 73. Oper. omn. Amstel. 1682.) celebris anatomiae reformator, primus refutauit, atque controuersias veterum anatomicorum de processibus mammillaribus in nervorum numerum recipiendis, auctoritate, quam indefessis laboribus consecutus erat, feliciter explofit, strenue defendens opinionem, olfactus organa veros esse nervos, eosque primum par eorum, qui a cerebro oriantur. Vid. METZGER (Diff. nervor. primi paris Hist. Argent. 1766, quam Cel. auctor in suis opusculis anatomicis et physiologicis. T. I. 1790 recudi curauit, aequae ac SANDIFORT Thesauro Dissert. Vol. III. Nro. XVIII. inseruit). SOEMMERING (De Basi enceph. et orig. nervor. Goetting. 1778. Lib. III. Sect. I. pag. 69.). SCARPA (Anatomicar. annot. L. II. C. II. §. 1.).

vtriusque lobi commissuram. Ambae mutuo
 adpropinquant et, quo coniunguntur, loco
 tertiam recipiunt radicem cinereo colore a
 prioribus distinctam, atque ex basi lobi ante-
 rioris cerebri natam. Conflatus ergo triplici
 hac radice olfactorius nervus, mollissima
 omnium totius corporis neruorum gaudet tex-
 tura, ex striis cinereis alternantibus albis lon-
 gitudinalibus composita. Vterque truncus in
 proprio sulco superficie inferiori lobi antero-
 ris cerebri leuiter inculpto sensim sensimque
 latescens atque antrorsum conuergens progre-
 ditur, nec non super laminam ossis ethmoi-
 dei cribriformem terminatur in bulbum oblon-
 gum, cinereum, striis albis intermixtum.
 Quem quidem bulbum ganglii munere fungi
 pro distributione et mutua coniunctione fibril-
 larum medullarium olfactilis nerui, Cl. SCAR-
 PA b) nitidis argumentis extra omnem dubi-
 tationis aleam posuisse videtur. Duplex ab
 hoc ganglio progreditur series fibrillarum ner-

B 2

vea-

b) *Anatomicarum annot. L. II. de organo olfactus*
Cap. II. §. XIII.

vearum, altera *interna*, altera *externa*, quarum vtraque inuolucris cerebri communibus, pia scilicet meninge atque arachnoidea in cranii cauo, et dura meninge in transitu per laminam cribrosam vestitur.

1) *Interna* ordinem foraminum laminae cribriformis sibi respondentem pertransit, atque penicillorum instar soluta per membranae pituitariae paginam internam perioftio septi contiguam a summo ad imum septum parallelo ductu decurrit.

2) *Externa* per externam foraminum seriem descendit, et in plures ramificationes distribuitur, quae per duo ossa turbinata, superius nempe et medium, et, qua haec inuestita sunt, membranam pituitariam quaquaversum disseminantur.

Omnes fibrillae utriusque seriei plerumque numerosiores esse solent, quam laminae cribriformis foramina; Interdum duae tresue fibrillae in vnā confluunt priusquam ampliora peruadunt foramina. Quando plures

res, vt Cl. SCARPAE verbis vtar, tenuesque sunt fibrillae, vnusquisque ordo ex octo, aut decem fibrillis constat, exceptis illis, quae a bulbi apice extra ordinem prodeunt; si vero rariores, crassioresque, ad minimum quatuor tamen in vnoquoque ordine numerantur.

DE

P A R E S E C V N D O.

SECVNDVM PAR *seu* NERVI OPTICI originem ducunt, vestigiis in principio vix sensibilibus, ex posteriori aequae ac inferiori thalamorum neruorum optidorum substantia, sensim sensimque crescunt, latiores euadunt, et a superiori pedunculorum cerebri facie circum marginem posteriorem ad inferiorem eorum faciem, pia matre vestiti, ducuntur, arcu versus exteriora conuexo, quo in decursu vtriusque lateris nerui cornua ventriculorum lateralium descendencia concomitantur, a pedibus HIPPOCAMPI plexu choroideo laterali

rali modo feiuncti. Sub pedunculis cerebri gracilescunt, inter quos et mediam partem loborum cerebri posteriorum introrsum et antrorsum conuergentes progrediuntur, quo ante infundibulum super fellam turcicam tandem vniantur c). Mox vero iterum secedunt, et diuer-

c) De omnium neruorum, praecipue vero opticorum decussatione ab omni tempore ad hunc usque diem diuerse disputatum est inter anatomicos, et quantum in homines et bruta animalia inquisiuerint, nihil tamen certi quid hac in re stabilire potuerunt. Quorum interest, auctorum pericula, sententias et controuersias hac in materie motas perlustrandi, omnia fere, quae hucusque pertractata sunt in scriptis Ill. Virorum ZINNII *Descrip. anat. oculi hum. ed. altera* Ill. WRISBERGII, *Cap. IX. §. II. p. 171.* et SOEMMERINGII *De basi enceph. L. I. p. 13 - 15. et L. III. Sect. II. p. 101 - 109. adnotata videbunt. Immo in Ill. BLUMENBACHII Med. Bibl. B. II. St. 2. pag. 365. et pag. 391. nonnulla et SOEMMERINGII et BILLMANNII scripta huc spectantia inueniuntur, et B. III. St. 2. pag. 337. insertus est praestantissimus ACKERMANNI tractatus, latino sermone conscriptus*

diuergerendo vnusquisque neruus foramen opticum sui lateris pertransit, vbi bimellata vagina, propagine laminae interioris durae meningis, circumuestitur, et fortiori hoc vinculo magis coarctatur. Neruus orbitam nunc ingressus paullulum descendit, et antrorsum progrediendo arcum facit exterius conuexum, vnde fit, vt extra globi axin paullo inferiori et interiori loco ei inferatur.

Duplicatam hic relinquit vaginam, cuius exterior lamina super bulbum euanescit; interior vero circa nerui ingressum repentino definit ac si esset quasi abscissa, vt saepissime in *III. WALTERI*, Praeceptoris mei pie colendi, elegantissimis speciminibus maxima industria

B 4

et

scriptus, in quo Auctor suas, aliorumque observationes pathologicas in homine institutas ingeniose exposuit, et ope observationum, quas collegit, eo inductus est, vt credat, alteram fibrarum partem decussari, alteram vero ad sui lateris oculum reflecti. Cl. COOPMANS (*Neurologia* §. 59. p. 39.) cum Ill. CAMPERO in quorundam piscium speciebus neruos vidit manifeste decussatos.

et incredibili fere patientia elaboratis luculenter vidisse mihi gratulor.

Nervus opticus in suo transitu per scleroticam eiusque cribriformem laminam ad duas tertias partes diametri sui contrahitur, et postquam choroidem pertransiit, fibrillae suae in sphaericam membranam albam, tenuissimam, mollissimam, retinae nomine insignitam, choroidem inter et corpus vitreum expanduntur. Sub processibus ciliaribus membrana, etsi tenuior forte ob processuum pressionem facta, ad lentis ambitum usque diducitur. Ceterum in tota interiori facie ramificationes venae centralis ludunt *d*).

d) Retinam ad corporis ciliaris originem tantum expandi, inter recentiores statuit ZINNIVS l. c. Cap. III. §. IV. p. 101; sed adcuratius illam inspicientes, propagationem attenuatam retinae sub processibus ciliaribus facile detegemus. Vid Ill. WALTERI Epist. anat. de venis oculi. Berol. 1778. 4.

D E
P A R E T E R T I O.

TERTIVM PAR *ſeu* NERVI OCVLORVM MOTORII. Oculorum motoriorum nomine inſignitur hoc par, quia ad plurimos muſculos globum mouentes ramos diſtribuit. Fibris oritur diſſitis neque numero, neque longitudine ſemper aequalibus, ex pedunculorum cerebri poſtrema, inferiori et interiori parte prope annularem protuberantiam WILLISII *e*); mox fibrae colliguntur in truncum, ſexto pare duplo maiorem, in principio planum, tunc teretem, qui ab utroque latere diuerſendo extrorſum migrat inter arterias cerebelli ſu-

B 5

perio-

e) De vera origine huius nerui plura exſtant apud SOEMMERING Diſſ. de Baſi enceph. lib. III. ſect. III. p. 116. et tab. I. II. Originem, decurſum et diſtributionem eiſdem nerui praetantiffimus de oculo humano Auctor b. ZINNIVS in opusculo aureo Cap. IX. §. IV. p. 175 - 178. deſcripſit et in adiecta tab. VI. fig. 1. delineauit.

periolem et cerebri profundam ex vertebrali oriundas. Duplicaturam durae matris intrat ad lateralem processus clinoidi posterioris partem sub optico neruo, eminentius vero reliquis orbitae neruis. Sinum cauernosum superat ad ephippi latera, interius locatus Quarto pare et Quinti paris ophthalmico ramo, cum quibus in decliuo ad orbitam progressu decussatur, ita, vt his inferior peringat orbitam, quam per fissuram sphenoidealem superiorem in duos modo diuisus ramos, alterum *superiorem minorem*, alterum *maiorem inferiorem*, reliquis orbitae neruis adsociatus, subit.

1) *Superior* in latere exteriori nerui optici super ramum nasalem Quinti paris adscendit, et in superficie inferiori musculi attollentis bulbi et leuatoris palpebrae superioris quibusdam fibrillis terminatur.

2) *Inferior* per aliquot linearum distantiam in directione trunci inter neruum opticum
cum

cum et musculus deprimentem cursum
continuat; deinde in tres diuiditur ra-
mos:

a) in *interiorem*, qui sub neruo opti-
co oblique introrsum tendit ad mu-
sculum rectum internum, cui fibrillae
suae implantantur;

b) in *medium*, priori paullo tenuiorem,
musculo recto inferiori vnice inser-
vientem;

c) in *exteriorem*, illis duobus longio-
rem, anteriori portioni musculi obli-
qui inferioris destinatum. Praeterea
breuior ganglii lenticularis radix ex
hoc ramo originem trahit, nisi ex
trunco ipso emittatur *f*).

f) Quod attinet ad ganglion, conferas illa, quae
infra sub neruo nasali primi rami Quinti paris
dicta sunt.

P A R E Q V A R T O.

QVARTVM PAR *ſeu* NERVI PATHETICI, quo nomine illud inſignitum eſt, quia in illum implantatur muſculum, qui actione in oculi globum feueros animi motus pro-
dere ſolet.

Radiculis interdum duabus vno alteroue latere *g)* et vario ſaepe loco vel ex teſtibus ipsis *h)*, vel ex trabe medullari tranſverſa ſub teſtibus expanſa et valuula cerebri magna *i)*, vel adeo ex pedunculis ipsis cerebelli ad teſtes *k)* originem ducit. Nerus, omnium

g) HALLER Icon. anat. fasc. VII. tab. III. arter. cerebri, qua teſte in ſiniſtro latere hanc varietatem, illae incifam, obſeruauit.

h) SOEMMERING Diff. cit. lib. III. ſect. IV. p. 125. et 126.

i) WRISBERG apud SOEMMERING Diff. cit. p. 124.

k) SOEMMERING Diff. cit. p. 126. et 127.

omnium cerebri neruorum gracillimus, teneri filamenti instar arcu posterius conuexo per arteriae cerebelli superioris ramificationes ante cerebellum delabitur, et sensim progrediendo circa marginem anteriorem pedunculorum cerebelli, quo pontem intrant, flexus, ad cranii basin descendit, vbi primo Quinti paris neruum modo enatum offendit; deinde iterum adscendit, tentorio cerebelli tectus, atque ad latus externum Tertii paris duplicaturam durae matris intrat, super sinum cauernosum progreditur, et lateri interno nerui frontalis adplicatus, fissuram sphoenoidalem superiorem pertransit, orbitam intrat, atque super reliquos orbitae neruos et leuatores musculos ad musculum obliquum superiorem s. trochlearem tendit, cui vnice infunditur 1).

1) ZINN l. c. Cap. IX. §. V. et tab. VI. f. I.
SOEMMERING Diff. cit. lib. III. sect. IV.
p. 120 - 129. et tab. I. II.

P A R E Q V I N T O.

QVINTVM PAR *ſeu* TRIGEMINVM. Poſterior denominatio diuiſionem huius paris in tres principales ramos indicat. Praeterea illo etiam alia atque varia tribuerunt nomina, variis auctoribus collecta, noſtra autem aetate minus uſitata *m*).

Egreditur plurimis fibrillis medullaribus diſtinctis, numero et craſſitie variantibus ex laterali exteriori et anteriori pedunculorum cerebelli parte, ponti VAROLII contigua *n*).

Omnes

m) MARTINI Inſt. Neurologicae. Sect. II.
ſ. 22. p. 19.

n) Clariff. PETRVS IOSEPH DANIELS in egregia Diſſert. ſub titulo: Guſtus organi nouiſſime detecti Prodrumus Moguntiae 1790. edita, Cap. XI. p. 73. et Cap. XII. p. 81. tres nerui Quinti paris origines, vnam videlicet portio-
nis minoris ex ipsis fibrillis tum in pontis ſu-
per-

Omnes fibrillae ab origine in duas portiones, *anterioriorem minorem*, et *posteriorem maiorem* colliguntur. Illa paucioribus quidem gaudet funiculis nervosis, sed multo sunt crassiores, ac in alio progrediuntur plano, quam alterae maioris portionis funiculi o). Vtraque portio in vnum mox coniungitur truncum, ex pluribus funiculis inter se saepe concatenatis compositum, reliquis cerebri nervis valen-

perficie, tum in pedunculis cerebelli collectis; duas vero portionis maioris, alteram ex anteriore annularis protuberantiae substantia, alteram nimirum ex medulla oblongata ipsiusque medullae spinalis initio statuit deducendas esse. Ex triplici hac origine tres ramos principales Quinti paris deriuare voluisse videtur, quum gustatorium nervum ex portionis maioris fibris, ex medullaribus annularis protuberantiae striis nascentibus, compositum esse contendat.

o) Adcuratam hanc distinctionem praestantissimo incisori Ill. WRISBERGIO primo debemus. Vid. SOEMMERINGII Diff. cit. lib. III. sect. V. §. 60 - 62. qui in tabulis libro adiectis utramque portionem adcurate depinxit.

valentiolem, atque pia matre vestitum. Continuatur truncus antrorsum versus angulum ossis petrosi superiorem, ubi per foramen proprium durae matris duplicaturam intrat, super latus anterius partis petrosae ossis temporum, teniae in modum expansus, et a sinu cavernoso pariete membranaceo separatus, descendit, et deinceps in ganglion transversale, seminuclaris figurae, *Gasserianum* dictum, confluit, ex quo *tres principales rami* progrediuntur, per totidem aperturas ossis sphenoidei ex cranii cavo exeuntes, quorum superior *Ophthalmicus*, medius *Maxillaris superior*, et exterior *Maxillaris inferior* vocatur *p*).

I. OPH-

p) Cel. PROCHASKA in Tractatu de structura nervorum tab. II. fig. 4. 5. 6. concatenationes funiculorum in trunco et tribus Quinti paris principalibus ramis, aequae ac Ganglion Gasseri, tum a superiori, tum ab inferiori latere, sed extra situm in cranii basi, egregie repraesentavit, et Clariss. HIRSCH in Dissert. de Quinto pare nervor. enceph., quae exstat in Thesauro Dissert. Cl. SANDIFORT Vol. III. Gan-

I. OPHTHALMICVS WILLISII $\int$. ORBITALIS
WINSLOWII in directione trunci ad la-
tus externum sinus cauernosi antrorsum
fertur *q*), et per fissuram sphoenoidalem
superio-

Ganglion semilunare atque methodum, qua
usus est GASSERVS, praeceptor suus, ad il-
lud ante oculos ponendum, descripsit. Vid.
§. 41 - 45. Insuper ganglion in situ naturali
cum cranii basi, et tres principales ramos de-
lineauit.

Duram matrem nullos furculos neque a
trunco, neque a ramis Quinti paris in calvariae
cauo adhuc latentibus, accipere, ex disquisi-
tionibus Ill. Virorum HALLERI, MECKELI,
(Diff. de Quinto pare nervorum cereb. sect. II.
§. 33.) et WRISBERGII (Observ. anat. de
Quinto pare nervor. cerebri, etc. 1777.) sat
superque constat.

q) Ill. MECKEL in Dissert. de Quinto pare ner-
vorum cerebri sect. II. §. 34. quorundam ana-
tomicorum opiniones de transitu Quinti paris
per sinum cauernosum plane refutauit, atque
in §. 36., propria et adcurata disquisitione con-
victus cum Illustriss. de HALLER, eo consen-
tit, (vid. EIVSDEM Disp. select. Vol. II. §. 12.

superiorem in tres ramos nimirum *lacrymalem*, *nasalem*, et *frontalem*, modo divisus orbitam intrat.

A. *Frontalis* est maior ramus et ophthalmici continuatio. Supra leuatorem muscolum palpebrae superioris sub tegmine orbitae versus marginem supra-orbitalem migrat, vbi interdum propior huic margini, interdum vero ab eodem remotior in tres ramos, *supra-orbitalem*, *supratrochlearem* et *infra-trochlearem* iterum dispescitur.

1) *Supra*

13. p. 948.) ne ullam fibrillam nerueam a primo aut tertio ramo Quinti paris ad neruum intercostalem formandum abire. Cel. COOPMANS e contrario in Neurologia §. 74. et §. 250. iterum describit ramulum ex primo ramo Quinti paris intra caueam durae meningis sub sexto pare decurrentem, qui cum altera radice nerui intercostalis, e sexto pare demissa, coit, qua in re Ill. CAMPERVM secum consentire adserit; simulque in tabula lignea, huic libro adiuncta, coniunctionem ab illo defensam, et quae huic cum secundo ramo Quinti paris est, etsi nimis rude, delineauit.

1) *Supra orbitalis s. frontalis maior* est omnium, qui ad frontem ex primo ramo adscendunt, nervorum exterior et maximus. Foramen supraorbitale pertransit, quo in decursu ramulum ad palpebram superiorem demittit, tum circa marginem orbitae superiorem inter musculi frontalis originem et orbicularem palpebrarum fursum frontem versus reflectitur, ubi statim retro vasa ophthalmica, eum comitantia, in duos secedit ramos, *exteriorem* nempe et *interiorem*.

a) *Exterior* maxime est ramus anastomoticus, qui supra marginem orbitae superiorem, musculo orbiculari palpebrarum tectus, cui vna cum frontali furculos impertitur, extrorsum migrat, et post breuem a trunco separationem in ramulos diuiditur, qui maxima ex parte versus exterior-

rem orbitae angulum descendunt, et repetitis vicibus cum orbitali superiori adscendentis duri communicant; vnus alterue ramulus, musculum orbicularem perforando oblique retrorsum sub cute in laterali frontis parte adscendit, atque cum tertio temporali adscendentis duri et subcutaneo temporum, qui est ramulus subcutanei malae secundi rami Quinti paris, super aponeurosin musculi crotaphitidis anastomosi iungitur.

b) *Interior* est supraorbitalis nerui continuatio. Sub musculo orbiculari palpebrarum et frontali, vbi cum supratrochleari anastomosin iniens adscendit, diuisus in ramos maiores et minores, quorum alii sub posteriori musculo distribuuntur, alii, et quidem maiores, eum superne perforant,

forant, atque inter galeam aponeuroticam et cutim, fibrillas ad hanc quaquauerfum dispergendo, trans sinciput lateraliter decurrunt vsque ad superiorem occipitis regionem, vbi tamen sine vlla cum occipitalibus nervis coniunctione, desinunt.

2) *Supratrochlearis s. frontalis minor*, a priori semotus supra trochleam in maiori oculi angulo ex orbita egreditur, vt plurimum ne vlllo quidem vasculo concomitatus. In orbita ramulum initio demittit anastomoticum ante trochleam ad nervum infratrochlearem, tum circa superiorem orbitae marginem sub musculis orbiculari palpebrarum et corrugatori superciliorum reflectitur, vbi ramulum demittit, cuius fibrillae in palpebra superiori distributae hic cum ramulo orbitalis superioris adscendentis duri conue-

niunt. Nervus ipse in ramos mox
 diuifus, iter fuum adfcendendo pro-
 fequitur inter fibras mufculi fronta-
 lis, quo in decurfu fub mufculis
 ramulum vnum alterumue anaf-
 moticum introrfum ad infratroch-
 learis ramos, atque extrorfum trans
 et fupra marginem orbitae fupe-
 riorem ad fupraorbitalem primi rami
 Quinti paris et orbitalem fuperio-
 rem adfcendentis duri mittit; mu-
 fculares ramuli per corrugatorein
 fuperciliorum, orbicularem palpe-
 brarum et frontalem distribuuntur,
 quorum aliqui mufculum postero-
 rem perforant, atque in medii fron-
 tis cute euaneſcunt.

3) *Infratrochlearis* fub trochlea in
 angulo oculi maiori cum ramo
 nafali arteriae ophthalmicae emergit.
 Qui quidem diuerfa oritur ratione.
 Siue ex frontali, primo ophthalmici
 WILLISII ramo, fiue, hoc defici-
 ente,

ente, solum ex nasali, secundo ophthalmici ramo, nascitur; interdum frontalis et nasalis ramuli, numquam non inter se coniuncti, infratrochlearem producunt, et denique vel duos infratrochleares, alterum superiorem ex frontali, alterum inferiorem ex nasali seorsim progredientem inuenimus. Nervus ipse ante trochleam cum ramulo ex supratrochleari descendente primo iungitur, quo facto circa interiorem supraorbitalis marginis partem, musculo orbiculari tectus, adscendit, ramulosque demittit ad interiorem palpebrae superioris extremitatem, musculi orbicularis et frontalis originem in radice nasi, ad carunculam lacrymalem et facci sic dicti lacrymalis membranam. Qui quidem ramuli praeterea cum vltimis orbitalis inferioris, aequae ac facialis magni duri filis nervosis anasto-

mosi vniuntur. Adscendentes rami sunt maiores, cum supratrochleari hinc inde iterum conueniunt, atque in corrugatori superciliorum, orbiculari palpebrarum, frontali musculo et cute medii frontis distribuuntur *r*).

B. Lacrymalis interdum simplici radice ex primo ramo Quinti paris, antequam hic in ramos diuiditur; interdum duplici radice, altera ex hoc ramo, altera ex frontali neruo oris originem trahit. Nerus hoc vel illo modo exorsus comite arteria lacry-
mali

r) Ill. MECKEL in *Mem. de l'Acad. Roy. des Scienc. et bell. Lettr. de Berlin.* 1751. §. 28-37. descriptionem super frontalis nerui Quinti paris distributione in facie icone illustratam, exhibet, longe fusiores illa, quae in Eiusdem *Diff. cit.* §. 39-44. exstat, vbi insuper in §. 55. neruum infratrochlearem, cuius sub frontali vix vno verbo mentionem fecit, nasalis nerui ramum descripsit.

mali iuxta externum musculi recti superioris oculi latus super pinguedinem orbitae extrorsum et antrorsum fertur ad glandulam lacrymalem, in cuius substantia in plures distribuitur furculos anastomosi hinc inde iunctos, quorum alii glandulam perforant, ut dispergantur in coniunctiuam palpebrae superioris; vnus vero siue retro glandulam, siue per posticam eius partem extrorsum descendit, atque anastomosi conuenit in pariete orbitae externo cum ramulo ex secundi rami Quinti paris subcutaneo malae adscendente, ex qua coniunctione nouus saepe producitur ramulus per canaliculum osseum in pariete externo orbitae transiens ad fossam temporalem, ubi denuo iungitur ramulo ex temporali profundo interiori tertii rami Quinti paris adscendente.

Hac ita ratione trium ramorum principalium Quinti paris existit coniunctio in fossa temporali.

C. *Nasalis* est interior atque inferior locatus, quam frontalis et lacrymalis nerui. Oritur iuxta sinum cauernosum, supra neruum sexti paris introrsum migrat per fissuram sphoenoidalem superiorem ad orbitam, vbi sub muscoli leuatoris palpebrae superioris ac bulbi attollentis ortu oblique super neruum interiora versus transit, quo in itinere, ante suum in orbitam ingressum, radicem longam ganglii ciliaris ad externum nerui optici latus primum demittit. Deinde intra orbitam vnus vel duo neruuli ciliares ex eo nascuntur, qui in dorso nerui optici recta via antrorsum prorepunt. Ramis his datis neruus nasalis in latere interno orbitae sub musculo trochleari, in duos abiens ramos, alterum *maiores* internum, alterum *minores* externum, antrorsum progreditur.

1. *Maior* per foraminulum orbitale anteriùs in cranii cauitatem redit dura matre tectus, et statim per anteriorem

rem laminae cribrosae rimam sub
 sinu frontali et iuxta anteriorem cri-
 stae galli partem ad narium cauum
 descendit, cuius in superiori regione
 finditur in duos praecipuos ramos,
 alterum *internum*, alterum *externum*.

a) *Internus* inter pituitariam mem-
 branam et periostrium descendit,
 breuique emenso spatio finditur,
 atque alterum bifurcationis ramu-
 lum, qui aliquando proprium
 pertransit canalem in spina nasali
 ossis frontis, per sulcum in ossium
 nasi facie interna insculptum de-
 mittit ad apicem nasi, in cuius in-
 flexa cute distribuitur; alter vero
 furculus priori est maior, et supra
 membranam septi in margine eius
 anteriori decurrit ad basin columel-
 lae seu inferiorem marginem, vbi
 in membrana pituitaria finitur.

b) *Ex-*

b) *Externus* in tres vel quatuor furculos diuisus, vno crassiori per canalem in ossibus nasi demittitur ad narium pinnas; reliquis autem filamentis supra pituitariam lateris externi membranam caueae narium, ante extremitatem ossium turbinatorum anteriorem versus inferiora decurrit, desinitque prope priorem conchae inferioris partem s).

2) *Minor*, si neque cum infratrochleari frontalis nerui ab origine coniungitur, neque frontalis proprium infratrochlearem producit, neque, si hoc etiam fiat, cum nasali intra orbitam coit; ramus minor ex orbita seorsim egreditur

s) Cl. SCARPA l. c. Cap. IV. §. I. - VI. adcurate descripsit distributionem huius nerui, quem in tab. I. et II. delineauit. Numquam vero ex hoc neruo ramulos in sinus frontales, vt Ill. MECKEL in Diff. cit. sect. III. §. 54. obseruasse adferit, neque in cellulas ethmoidales anteriores proficui potuit.

ditur sub *infratrochlearis nasalis nervi* nomine, et posteriori casu duo progrediuntur infratrochleares in maiori oculi angulo, alter superior ex frontali nervo, alter inferior ex nasali, qua de re antea iam mentio facta est. Si contra solus existit; omnes ramificationes et anastomoses, supra indicatas sub frontali nervo, producit. Vbi vero duplex; supra ligamentum polpebrale exit et ramulum adscendentem ad radicem nasi in carne et cute distribuit, qui aequae ac alter furculus descendens anastomosi iungitur cum orbitali inferiori duri.

Ganglion ophthalmicum s. lenticulare s. ciliare, omnium fere in corpore humano est minimum, rubellum, angulosum, compressum, quod externo lateri nervi optici aliquot lineas ab eius ingressu in orbitam adiacet. Duplici fere semper gaudet radice, alia breviori et latiori ex ramo inferiori Tertii paris, siue ex ip-
sius

fuis nerui trunco orta; alia multo lon-
 giori et graciliori e ramo nafali nerui oph-
 thalmici Quinti paris nata. Illa furfum fer-
 tur ad inferius ganglii latus; haec autem
 ramum nafalem, quem in orbitam comi-
 tabatur, relinquit, vbi introrfum fuper
 neruum opticum fertur, et posteriori
 ganglii lateri fuperius immittitur. Gang-
 lion a duobus ramis ex diuerfis neruo-
 rum paribus emiffis tali coniunctione
 ortum, illis fibrillis nerueis, quae ob
 nimiam gracilitatem ciliares neruuli ad-
 pellantur, originem iterum dat. Maxima
 neruulorum ciliarium pars ex hoc gan-
 glio in duos collecta fasciculos, alium
fuperiorem, alium *inferiorem* femper
 prouenit, quod obferuationibus iteratis
b. ZINNII fatis eft confirmatum.

a) *fasciculus fuperior minor* ex tribus
 conflatus effe videtur filamentis, quae
 adcuratius explorata in fex faepiffime
 fecedunt neruulos, et ad exterius et
 ad

ad superius nervi optici latus decurrentes.

- b) *fasciculus inferior maior* ex plurimis semper compositus est furculis, quorum sex perpetuo fere adsunt, qui autem ex parte, ut in superiori contingit, in duas tresue fibrillas iterum secedunt. Neruuli huius fasciculi ad externum et inferius nervi optici latus procurrunt.

Quae quum ita sint; facile cuius intellectus est, quando nervis ciliaribus utriusque fasciculi vnum vel duos nasalis nervi adnumeremus, decem aut quatuordecim nervos ciliares inueniri. Pauciores quidem primo intuitu videntur, quum, ut antea iam monui, in vno minores iuncti sint. Qui circum nervum opticum, arteriolas ciliaribus impliciti, per pinguedinem bulbum subeunt, scleroticam in distinctis et diuersis punctis ab ingressu nervi optici ad medium bulbum vsque oblique

que perforant, et parallelo ductu inter scleroticam et choroidem in taeniolas latiores ut plurimum expansi, versus orbiculum ciliarem feruntur. Hoc sub itinere rarissime fibrillis anastomoticis vniuntur, nullosque furculos ad scleroticam et choroidem mittunt. Orbiculum ciliarem perforant, cuius inter textum cellulosum vnusquisque neruulus in duos secedit ramos, qui in minores iterum soluti serpentinis flexionibus decurrunt ad iridem inter radiata vascula huius membranae, cui vnice inseruiunt *t*).

II. MAXILLARIS SUPERIOR inediis est inter Ophthalmicum et Maxillarem inferiorem, tam quoad situm, quam crassitiem: intra duplicaturam durae matris antrorsum tendit, et per foramen rotundum seu maxil-

t) Cel. ZINN in l. c. Cap. IX. §. 7. et 8. ganglii ophthalmici radices, ganglion ipsum et neruulos ciliares egregie descripsit, atque tab. IV. et VI. iconibus illustravit.

maxillare superius ex cranio egressus fossam pterygopalatinam intrat, ubi in ramos maiores et minores diuisus in primis per musculos et integumenta superioris maxillae distribuitur, quam ob rem WINSLOWVS hunc Quinti paris ramum secundum Maxillaris superioris nomine insigniuit. Primus, quem edit, ramus in transitu per foramen rotundum est:

1. *Subcutaneus malae.* Hic inter reliquos nervi maxillaris superioris primarios ramos est gracillimus, et per posteriorem fissurae sphoenomaxillaris partem, orbitae periostrium perforando, hanc ingreditur caueam, ubi sub musculo abducente atque super periostrium orbitae antrorsum et extrorsum incedit. In media circiter orbita, vnum vel duos emittit ramulos inter musculum rectum externum et periostrium adscendentes, deinde perforantes periostrium, inter quod et parietem osseum superiora versus iter prosequuntur, periostrium denuo

D

per.

perforant, vt cum nerui lacrymalis ramulo prope glandulam anastomosi conueniant, atque vnum, duos, quin immo tres nouos producant ramulos, qui per canaliculum simplicem, quandoque vero duplicem processus orbitalis ossis malae ex orbita in anteriorem fossae temporalis regionem penetrant. Huc delati, memorabilem ineunt anastomosin cum temporali profundo interiori tertii rami Quinti paris; tum siue inter musculum temporalem et superiorem ossis malae processum, siue per ipsas temporalis musculi carnes adscendunt, cuius aponeurosin perforant, atque inter hanc et cutim disperguntur in furculos adscendentes et descendentes, qui variis locis cum secundo et tertio temporali adscendentis duri communicant. Quas quidem propagationes subcutanei malae ad tempora Ill. MECKEL *anteriores temporum nervos subcutaneos* adpellat respectu poste-

posteriorum, qui e temporali superficiali
tertii rami Quinti paris nascuntur *u*).

Exhibitis modo descriptis ramulis neruus
subcutaneus malae proprius iter antror-
sum profequitur per exteriorem et in-
feriorem orbitae partem, et siue indiui-
sus canaliculum in apophysi orbitali
ossis zygomatici subit, siue bifurcatus
per duplicem meatum in superficie ex-
terna corporis ossis malae sub musculo
orbiculari palpebrarum prouenit, vbi
quaquauerfum ramis adscendentibus et
descendentibus per musculum dictum
et cutim dispergitur, variasque cum

D 2

fa-

*u) Mem. de l'Acad. Roy. des Scienc. etc. de Ber-
lin 1751. S. 53. p. 58. vbi dicit, se vnum sem-
per subcutaneum temporum anteriorem, et
nonnumquam tres inuenisse, quo casu tempo-
ralis superficialis tertii rami Quinti paris iusto
minor esset, et minores spargeret ramulos sub
temporum cute, quorum vices tunc neruuli
superficiales anteriores explerent. In icone ad-
iecto nro. 73. 77. 81. tres superficiales anterio-
res delineauit.*

faciali superiori et orbitali inferiori duri et cum neruulis externis inferioris palpebrae, qui ex duro et infraorbitali ad palpebram hanc adscendunt, anastomoses init.

Nervus maxillaris superior ex cranio nunc egressus in summa fossa pterygopalatina sequentes quatuor *primarios* ramos producit: *Vidianum* nempe, *Palatinum*, *Dentalem posteriorem* et *Infraorbitalem*.

1. *Vidianus* siue radice communi simplici cum Palatino gaudet, siue si duo ramuli a nervo maxillari superiori demittantur; hi ad posteriorem antri Highmoriani faciem primum decurrunt, et mutata directione paullulum adscendendo migrant versus foramen sphoenopalatinum, cuius in exteriori latere coniunctim formant *gangliolum* rubellum, triquetrum aut cordiformem figuram referens, quod a sede *sphoenopalatinum* nuncupatur.

Quos

Quos laudatum ganglion ex se emittit
 nervos, hi sunt: posterius *Vidianum*,
 inferius *tres Palatinos*, paullo antea
 et ex interiori latere *Nasales anteriores*
superiores, et denique superius siue ex
 basi *Naso-palatium*.

Vidianus nervus quocumque etiam
 modo ortus sit, canalem sui ipsius no-
 minis ingreditur et in hunc retrorsum
 migrat, quo in itinere statim ab ingressu
 bina exilissima flamina sursum mittit
 ad membranam sinus sphenoidales
 introrsum vestientem, dein aliud edit
 filamentum, haud multum a nominatis
 remotum, quod in septo narium, et
 quidem ante posteriorem septi marginem
 descendit, ideoque *posterius et inferius*
septi filamentum adpellatur; deinceps
 duo tresue ramuli introrsum egrediun-
 tur ex canali Vidiani, qui supra mem-
 branam pituitariam fornicis narium sub
 sinibus sphenoidalibus atque eam, qua
 Eustachianae tubae orificium obducitur,

prorepunt, et hinc *nasales superiores posteriores* vocantur. Neruuli omnes iam enumerati per peculiare canaliculos de canali Vidiano exeunt, ad cuius finem nervus Vidianus ipse in duos secedit ramulos, *superficialem* nempe *minorem*, et *profundum maiorem* v).

a) *Superficialis* est superior et proprie *petrosus nervus* adpellatur, quia ex orificio posteriori canalis Vidiani egressus, substantiam cartilagineo-ligamentosam inter alam magnam ossis sphenoidei et processum petrosum ossis temporum perforat, ad cranii cavitatem adscendit, et in proprio sulco superficie anteriori partis petrosae leuiter insculpto retrorsum migrat, sub ramo tertio Quinti paris et dura meninge, ad hiatum internum aquaeductus Fallopii, ubi deinceps portioni durae septimi paris inferitur.

b) *pro-*

v) Scarpa l. c. Cap. IV. §. XII. et tab. I. fig. I. tab. II. fig. II.

b) *Profundus* alteram constituit radicem nervi intercostalis. Substantiam semicartilagineam inter processus petrosi apicem et processus pterygoidei radicem perforat, canalem intrat caroticum, cuius in exteriori et inferiori latere inter duram meningem et arteriam carotidem retrorsum descendit versus aperturam canalis inferioris, ubi denique cum altera radice a sexto pare demissa confluit, et intercostalis nervi truncum componit.

2. *Palatinus*. Quodsi enim radice communi cum Vidianio nervo ex maxillari superiori oritur, cum illo vnitus descendit in suprema fossae pterygopalatinae parte per aliquot linearum latitudinem, ab eoque tunc secedit sub angulo recto, et ulterius descendendo progreditur ad aperturam superiorem trium canalium pterygopalatinorum communem, ubi statim in *tres ramos palatinos* disiungitur, nimirum in *anteriorem*, *posterior-*

rem et *exterio*rem. Si vero ganglion sphoenopalatinum adest, quod saepius contingere solet, ex hoc Vidianus nervus, vt antea iam dixi, et tres palatini nerui, absque trunco communi, seorsim nascuntur *w*).

a) *Palatinus anterior maior* retro arteriam palatinam superiorem subit canalem pterygopalatinum anteriorem maiorem. In quem quidem antequam immittitur, deficiente ganglio sphoenopalatino *x*), ex eo ibi, quo scilicet na-

w) Ill. MECKEL in Diff. cit. sect. IV. §. 61. originem communem Vidiani et Palatini nerui ex maxillari superiori exponit, et §. 68. Palatinum neruum a Vidiano iam separatum, illiusque diuisionem in tres ramos vltterius profequitur, quae omnia in adiecto icone repraesentantur. Cel. SCARPA vero l. c. Cap. VI. §. IV - VII. tres palatinos nervos ex ganglio sphoenopalatino separatim oriundos, descripsit, atque in tab. II. fig. II. delineauit.

x) Huius ganglii originem, et ramos, quos producit, sub Vidiano neruo supra indicaui.

nascitur, *Nervi nasales anteriores superiores* et *nafo-palatinus* emanant *y)*. Nervus ipse, siue ganglion deficiat, siue exstat, canalem suum proxime subiturus aut vix ingressus *nasalem anteriorem inferiorem*, et denique prope sui ipsius exitum e canali pterygoideo ad coelum palati *nasalem anteriorem infimum* emittit.

α) Nasales anteriores superiores, quorum Cl. SCARPA septem descripsit et depinxit *z)*, partim per foramen sphoenopalatinum, partim vero per peculiariora tenuissima orificia ante finem sphoenoidalem nares posticas et supremas adeunt. Ex his tres in meatu narium supremo ad os turbinatum superius adscendunt, duo alii in superficie

D 5

in-

y) SCARPA l. c. Cap. IV. §. VIII. et Cap. V. §. II.

z) l. c. Cap. IV. §. IX-XII et tab. I. fig. I. tab. II. fig. II.

interna conuexa turbinati medii breuissima via finiuntur, et duo reliqui tenuissimi septi narium posteriora petunt, vbi retro vltima primi paris filamenta inter periostrum et membranam pituitariam deorsum et antrosum progrediuntur *a*).

β) *Naso-palatinus* a Cel. SCARPA ideo sic adpellatus est, quod longo itinere per caueam narium facto ad palati priora descendit. Nervus hic valde insignis, filamentis nasalibus superioribus anterioribus socius per foramen sphoenopalatinum nares posticas ingreditur, et superius ad narium septum se adplicat, in cuius latere, arcu recuruo inter periostrum et membr-

a) Ill. MECKEL tres nervos nasales superiores anteriores ex *Vidiano* proficisci docuit. Diff. cit. sect. IV. §. 52. et delineavit fig. I. litt. $\phi\phi\phi$, quos vero Cel. SCARPA ex hoc nervo numquam progredi vidit. l. c. Cap. IV. §. XII. litt. d.

branam pituitariam, cui nullos
 dat furculos, comite arteriola e
 sphoenopalatina, anteriora versus
 ad fundum nasi decurrit, vbi vter-
 que nervus per proprium sui late-
 ris septi canaliculum, inter ipsam
 vtriusque maxillae superioris futu-
 ram ante atque retro ductus incisi-
 vos continuatum, in iisque saepe
 desinentem, ad palati membranam
 descendit, ita vt dextri lateris naso-
 palatinus posteriorem et sinister
 anteriorem canalem pertranseat.
 Egressi nerui in palato plerumque
 statim uniuntur aut separati, licet
 rarissime, manent, et filamentis
 tenuissimis penicilli ad modum
 solutis, in membranacea papilla
 retro gingivas dentium incisorum
 euanescent *b*).

γ) *Na-*

b) Profecto mirandum est, neruum hunc validio-
 rem omnibus reliquis, qui ex secundo ramo

Quinti

γ) *Nasalis anterior inferior* processum nasalem ossis palati recte pertransit

Quinti paris in narium cauum feruntur, ab Anatomicis ad Cl. SCARPAM usque haud observatum esse. Huic viro, qui in eruditissimo tractatu de ORGANO OLFACTVS Cap. V. §. VIII. primum ostendit, nervum, de quo locuti sumus, numquam non in hominibus adesse, neque in brutis quadrupedibus desiderari, inventoris honoremtribuendum esse, nemo in dubium vocabit, etsi negari nequeat, Cl. COTVNNIVM iam viginti et tres abhinc annos SCARPAE inscio, (qui quidem haec ipse profitetur) huic nervo simile quidpiam icone exhibuisse, quam vero iconem doctorum nulli nisi quibusdam sibi amicissimis communicavit. Praeterea delineationes COTVNNI cum observationibus SCARPAE non plane conveniunt, quum ille diuersas anastomoses cum aliis adhuc incognitis ramulis septimi et octavi cerebri paris in summo nasi, atque cum palatinis anterioribus in coelo palati memoravit, aliamque exitus rationem ad palatum, nempe per ductus incisivos, docuit. Vid. SCARPA l. c. Cap. V. §. 1. litt. g. et MARTIN Inst. neurolog. Sect. II. ad calcem §. 36.

transit inter os spongiosum medium et inferius. In duos mox separatur furculos, quorum superiori minori ad concham mediam adscendendo, inferiori vero majori ad concham inferiorem descendendo pergit, qui nunc una inter membranam muciparam et periostrium antrorsum migrant.

δ) *Na-*

§. 36. In nervi naso-palatini origine, decursu et fine, nec non in diuersa canaliculorum, quos pertransit, formatione, et papillae, cui utriusque lateris nervi inseruntur, usu, describendis versatur opera Cl. SCARPAE in Cap. V., omnibus simul elegantissimis iconibus expressis tab. I. fig. I. et tab. II. fig. I. II.

Sed hic silentio praeterire non possum Cl. COOPMAN, qui in tractatu suo neurologico §. 87. nervum naso-palatinum memorare voluisse videtur, quem vero *nasalem inferiorem* adpellat, cuius insuper distributionem falso et confuse pronunciat; immo pari ratione *palatini nervi* nimis imperfectam dedit descriptionem.

δ) *Nasalis anterior infimus* siue vnico ramulo, siue in duos tresue furculos iam diuisus processum nasalem ossis palati perforat sub posteriori fine turbinati imi, cuius supra marginem inferiorem ad anteriorem vsque extremitatem perreptat c).

His

•) Hunc et priorem neruum Cl. SCARPA in Cap. VI. sub *nasalium posteriorum inferiorum* nomine comprehendit, eosdemque neruulos in tab. II. fig. II. nro. 13 - 17. *nasales anteriores inferiores* adpellauit, quam vero posteriorem denominationem ea ratione hic retinui, quia cum anterioribus superioribus ex eodem trunco neruoso saepe oriuntur, eandemque seruant directionem a posteriori ad anteriora in narium cauo. *Interiores nasales nervos*, qui ex Quinto pare proueniunt, secundum Ill. MECKELIVM in *anteriores* et *posteriores* distinguo; sed in subdiuisione a praestantissimo incisore discedere coactus sum. Illi ex primo, hi autem neruuli ex secundo ramo principali originem ducunt. Ordinis, qui *posteriores nasales* comprehendit,

nerui

His vero exhibitis ramis *palatinus anterior* per canalem suum descendens in tres quatuorue ramulos diuiditur, quorum vnus retro nasalem infimum, nouissime descriptum, orsus, per proprium canaliculum inter canalem pterygopalatinum anteriorem et posteriorem deorsum et extrorsum fertur ad palatum, vbi in duo aut tria filamenta partitus per membranam palati mollis distribuitur. Reliqui vero rami sub nerui palatini anterioris nomine de canali pterygopalatino anteriori ad fauces egrediuntur, vbi sub coelo palati in tres a se inuicem separatos

nerui iterum in superiores et inferiores dissecuntur; *superiores* vero in *anteriores superiores* ex ganglio sphoeno-palatino, vel deficiente hoc, ex neruo palatino anteriori, et in *posteriores superiores* ex neruo Vidiano intra canalem emissi, distinguuntur. *Inferiores* ex posterioribus nasalibus, quos supra sub neruo palatino anteriori maiori litt. y. et d. descriptos inuenis, vnica denominatione *anteriorum inferiorum* gaudent.

tos funiculos antrorsum decurrunt, *exteriorem* videlicet *breuiorem*, qui furculis suis in gingivas dentium quinque posteriorum disseminatur, atque *duos alteros interiores longiores*, qui antrorsum migrant, et filamentis palmae ad modum expansis dentium canini et bicuspidis gingivis inseruiunt.

b) *Palatinus posterior minor* intra canalem suum delatus, ante hamulum pterygoideum exit in palato sub expansione tendinea muscoli circumflexi, ubi in duos ramos, ramulosque minores fissus, et multa glandulari substantia obuolutus, per glandulam tonsillarem, musculum leuatorem palati molli et uvulam dispergitur.

c) *Palatinus exterior minimus* inter muscoli pterygoidei externi originem et sinus maxillaris posticum parietem descendit ad canalem suum, ex quo per hiatus, tubeorliti maxillae superior-

perioris et processu pterygoideo ossis palati communem egreditur, et bifurcato fine tonsillam, glandulas palatinas et uvulam adit.

3) *Dentalis* seu *Alveolaris posterior* prope ingressum nervi infraorbitalis in sui ipsius nominis canalem, vel ab origine duobus ramis, vel primum simplici radice in duos mox abiens ramos, nascitur, quorum alter est *anterior*, alter *posterior*. Ambo paullulum descendunt supra antri Highmoriani latus externum conuexum, deinde separantur, et *posterior ramus* in plurimos fissus furculos per plura foraminula sinum ingreditur maxillarem, quorum tunc nervulorum vnus vel duo supra radices dentium molarium vario ductu antrorsum feruntur, vt cum neruo dentali anteriori, mox describendo, anastomosi conueniant. Hinc ramuli communicantes dicuntur. Reliqui vero furculi trium posteriorum dentium molarium radices, aequae ac

antri Highmoriani membranam subeunt ibique finitur. *Anterior* alveolaris nervi *ramus* supra os maxillare superius in aliquot ramulos diuisus, prope apophysin dentalem maxillae superioris muscoli buccinatoris fibris inferitur.

4) *Infraorbitalis* est continuatio nervi maxillaris superioris, nomine tantum mutato, et a canali, quem pertransit, infraorbitali mutato. Intra hunc, emissis aliis furculis inconstantibus ad membranam sinum maxillarem inuestientem et dentes anteriores, vnum ramum constantem, vt plurimum non longe ab egressu suo per foramen infraorbitale, dimittit. Is, qui inferiorem canalis laminam perforat, et in sinum maxillae superioris descendit, est: *Dentalis* seu *Alveolaris anterior*, sub foramine infraorbitali in proprio sulco parietis anterioris antri Highmoriani deorsum tendens iuncto ramulo communicanti dentalis posterioris, furculos distribuit per spon-

spongiosam ossis maxillaris substantiam ad dentium anteriorum, molarium nempe minorum, canini, atque incisivorum radices *d*).

Emissis his ramulis descriptis infraorbitalis nervus per foramen suo nomine designitum sub musculo levatori labii superioris proprio in facie emergit, cui musculo aliquot minores furculos impertit, atque disiunctus in septem ramos, in tres nimirum *interiores* seu *subcutaneos nasi*, et in quatuor *exteriores* seu *labiales* iterum separatos, versus nasum et labium superius descendit.

a) *Subcutanei nasi.*

α) *Primus* omnium est minimus, interior et superior. In canali infraorbitali saepe a trunco iam secedit, et ex foraminulo proprio in margine inferiori orbitae sub musculo orbiculari palpebrarum progreditur. Fibrillarum,

E 2

1) Omnes dentales nervi, quando dentibus inferuntur, sunt molles, pulposi et dura matre destituti.

larum, quas dispergit, aliae facialem venam transeundo sub cute superioris et lateralis nasi partis descendunt; aliae adscendunt sub musculo orbiculari palpebrarum, cui cum levatori labii superioris alaeque nasi furculos praebent. Plerumque inter fibras musculares palpebrae inferioris cum orbitali inferiori adscendentis duri, et supra ligamentum palpebrale prope radicem nasi cum infratrochleari primi rami Quinti paris anastomosi iunguntur.

β) *Secundus* priori est maior et situ medius. Nonnumquam per foramen proprium, sicuti primus subcutaneus nasi, sub musculo levatori proprio labii superioris in facie exit. Oblique deorsum et introrsum inigrat trans levatorem labii superioris alaeque nasi et narium compressorem versus nasum, ubi ramuli trans et supra alas nasi ad apicem usque sub cute

cute decurrunt, atque cum priori et sequenti subcutaneo ac duobus ramulis facialis magni duri uniuntur.

γ) *Tertius* plerumque est maximus et cum sequentibus nervis labialibus ex foramine infraorbitali simul progreditur, muscolum depressorem nasi descendendo transgreditur, et circa locum, quo alae nasi cum facie coniunguntur, flexus ramulos suos, facta anastomosi cum faciali magno duri, in alam nasi, praecipue vero in nares, septum mobile narium et labium superius distribuit.

b. *Labiales superiores.*

α) *Primus* iuxta ultimum subcutaneum nasi exterius descendit sub musculo levatori labii superioris proprio, cui ramulum dat, alterumque sub orbiculari palpebrarum adscendentem ad palpebrae inferioris medium mittit, qui ibi in surculos minores dissolutus cum faciali magno et orbitali inferiori duri conue-

nit. Nervus ipse in plures inferne secedit ramulos, qui cum faciali magno duri, cum ultimo nasalium et secundo labialium iterata vice uniuntur, musculum orbicularem labiorum, cui furculos praebent, perforant, atque in cute labii superioris externa ac interna inter glandulas lenticulares sub naso evanescunt.

β. γ. δ) Reliqui tres labiales nervi sub leuatore labii superioris coniunctim descendunt ad labium superius et utriusque labii commissuram; pari ratione variasque ut primus, ineunt anastomoses, tam inter se, quam cum ramis facialis magni duri, et musculis leuatori ac depressori anguli oris, zygomatico maiori et orbiculari labiorum aequae ac cuti externae atque internae labii superioris ramulos impertiunt. Ultimus et extimus labialium insuper sub musculo orbiculari palpebrarum ramulos adscendentes ad palpebram inferiorem mittit, qui cum faciali superiori et orbitali inferiori ad-
scen-

scendentis duri, atque cum subcutaneo
malae secundi rami Quinti paris com-
municant *e*).

III. MAXILLARIS INFERIOR *seu* GVSTATO-

RIVS. Qui priorem denominationem inde

obtinet, quod insignis eius ramus descen-

dens per canalem maxillae inferioris fertur;

posteriore vero nomine ea gaudet ex causa,

quod altero descendente ramo, linguali

puta, functioni praeprimis inferuit gustandi.

Principalium Quinti paris ramorum tertius

est, exterior et crassissimus. Breuissimo

in encephali cauitate facto itinere, per fo-

E 4

ramen

e) MECKEL in *Mem. de l'Acad. Roy. et cet. de Berlin*. §. 28 - 38. distributionem nerui infraorbitalis in facie et cum duri ramificationibus anastomoses descripsit, atque in adnexa tabula meliorem dedit delineationem, quam in iconc, dissertationi suae adiecta, ubi praecipue decursus huius nerui per canalem infraorbitalem, et profundiorum ramorum, quos edit, origines depicti sunt; nasalium vero et labialium nervorum decursus tantum modo obiter expressus est.

ramen ouale illa ex cauea descendit, vbi statim, musculo pterygoideo externo tectus, in octo separatur ramos, qui in duos, iterum colliguntur fasciculos, superiorem nempe minorem atque inferiorem maiorem.

A. *Superior*, alteri incumbens, quinque sequentes comprehendit ramos notabiles, in diuersas plagas radiorum instar secedentes; videlicet 1) *Massetericum*; 2 et 3) *duo temporales profundos*, alterum *exterio-rem*, atque alterum *interio-rem*; 4) *Buccinatorium*, et 5) *Pterygoideum*.

1) *Massetericus* est exterior huius fasciculi neruus. Ante articulum maxillae inferioris, cuius capsulae articulariae vnum alterumue ramulum dat, extrorsum vadit trans musculum pterygoideum externum, et furculo misso in postremam fossae temporalis partem ad musculi crotaphitidis carnes, inter musculum hunc et pterygoideum externum deorsum progreditur

ditur per incisuram semilunarem, maxillae inferioris processum condyloideum inter et coronoideum, retro tendinem musculi temporalis ad masseterem musculum in cuius suprema atque interiori parte in ramos distribuitur.

2) *Temporalis profundus exterior* quoad originem saepissime variat. Siue a nervo masseterico, siue a buccinatorio, siue ab ipso trunco maxillaris inferioris cum sequenti temporali profundo vel vnitus, vel ab eodem separatus oritur, et circa radicem alae magnae ossis sphenoidei sursum reflexus in superficie externa partis squamosae ossis temporum adscendit, ac fibrillas suas in stratum musculi temporalis profundum dispergit.

3) *Temporalis profundus interior* praecedenti plerumque est maior, et paullo magis antrorsum supra pterygoideum musculum externum circa

radicem alae magnae ossis multiformis in anteriori fossae temporalis parte per musculum temporalem profunde adscendit, cui ramulis prospicit, quorum vero vnus vel duo prope orbitam in superficie externa alae magnae ossis sphenoidei cum ramulo ex lacrymali et subcutaneo malae nuper nato anastomosi iungitur. In quibusdam autem subiectis contigit, vt ramulus hic temporalis nerui per canaliculum in processu sphenoideali ossis malae, siue per fissuram spheno maxillarem orbitam adeat, in eaque cum ramo communi lacrymalis et subcutanei malae coeat.

4) *Buccinatorius.* Hic omnium ramorum fasciculi superioris est validissimus, et reliquis situ exterior atque anterior. Nascitur e latere exteriori tertii principalis rami Quinti paris, et descendit antrosum vt plurimum per ipsos musculi pterygoidei externi lacer-

certulos, quibus aliquot exhibet fibrillas. Interdum vero inter vtrumque musculum pterygoideum progreditur atque iter suum anteriora versus oblique deorsum prosequendo; siue per infimas temporalis musculi carnes, siue inter musculum hunc et pterygoideum externum, aliquot furculos ascendentes in crotaphitidis partem internam mittit. Cavitatem nunc intrat sub Zygomate masseterem musculum inter et buccinatorium, pinguedine, quo cauea haec repleta est, obtectus, ibique ramulos in posteriore musculi buccinatorii parte distribuit. Reliquus denique nervus ante musculum masseterem in facie iam adparet in duos tresue ramos diuisus, nimirum in *superiorem* et *inferiorem*, vel in *superiorem*, *medium* atque *inferiorem*, qui, diuersis anastomosibus cum ramis facialis magni ex superiori, aequae ac facialis infimi ex inferiori

duro

duro laqueisque factis circum venam facialem anteriorem et arteriam maxillarem externam, parallelo ductu cum fibris muscoli buccinatoris antrosum versus angulum oris excurrunt, dum et in huius muscoli fibras, et in anguli oris musculos absumuntur.

5. *Pterygoideus* est interior atque omnium fasciculi superioris ramorum ultimus, tenerrimus et breuissimus. Inter muscoli circumflexi palati, cui ramulum dat, originem, quae a tuba ducitur, et musculum pterygoideum externum descendit ad internum pterygoideum, in quem intra fossam pterygoideam adhuc latens, omnes furculos distribuit.

B. *Inferior* fasciculus reliquos *tres* emittit ramos memorabiles, puta 1) *Maxillarem inferiorem* stricte sic dictum; 2) *Lingualem*, et 3) *Temporalem superficialem*.

1. *Maxil-*

1. *Maxillaris inferior* peculiarem accipit funiculum nerveum, qui communi fere origine cum Quinti paris trunco gaudet, atque ab hoc seiunctus sub ganglio Gasseri in propria impressione, eo ceterum insalutato, antrosum procedit *f*). Quo facto cum sequenti linguale nervo unitus per aliquot plerumque linearum latitudinem inter musculi circumflexi latam originem et pterygoideum externum, deinde vero inter hunc et musculum pterygoideum internum descendit, ubi a linguale modo separatus pone eum, sed paullo magis exteriora versus, inter musculum pterygoideum internum et maxillae inferioris ramum ulterius progreditur ad internam canalis infra-maxillaris aperturam, quo loco ante ingressum ramum exhibet gracilem, qui

f) PROCHASKA l. c. Sect. III. fig. V. litt. i.
et tab. II. fig. V. et VI.

qui a praecipua in musculus mylo-
hyoideum infertione

Mylohyoideus dicitur. Hic in proprio
fulco rami maxillae inferioris in-
ter hunc et musculus pterygoi-
deum internum primo decurrit,
dein supra angulum maxillarem
antrorsum flexus inter corpus maxil-
lae inferioris et glandulam sub-
maxillarem, cui quandoque ramu-
lum dat, ad inferiorem musculi
mylohyoidei superficiem tendit,
ubi aliquibus in hunc immixtis fur-
culis in duos diuiditur ramos, quo-
rum *alter* in latere exteriori ventris
anterioris musculi digastrici versus
symphyfin maxillae inferioris con-
tinuatur, atque circa hanc sursum
reflectitur, quo in decursu fibrillas
suas plerasque in musculi mylo-
hyoidei anteriorem partem distri-
buit, ultimis vero propaginibus in
transuerso menti musculo euane-
fcit.

scit. Ramus *alter* in ventrem
musculi biuentris anteriorem totus
inferitur.

Nervus ipse maxillaris inferior, hoc
ramulo mylohyoideo exhibito, ca-
nalem sui ipsius nominis intrat, cu-
ius ductum a posteriori ad anteriora
sequitur, atque hoc in progressu fur-
culos adscendentes ad omnes ra-
dices dentium molarium mittit, qui
per proprios canaliculos in coranae
cauum penetrant. Antequam vero
nervus ex foramine anteriori f.
mentali egreditur, in duos secedit
ramos; alterum *internum minorem*,
qui in proprio canaliculo per spongio-
sam maxillae inferioris substantiam
versus symphyfin eius procedit, et
reliquis dentibus, nempe molari pri-
mo, canino atque incisiviis fibrillas
impertit; alterum *externum maiorem*,
nerui maxillaris vera continuatio, qui
sub

sub musculo depressori anguli oris in tres maiores ramos diuisus, ex canali emergit, quorum duo alter *exterior minor* atque alter *interior maior* in plures ramulos iterum seiuncti versus angulum oris, et super mentum ad labium inferius adscendunt, vnde *nerui labiales inferiores* proprie dicuntur. Insuper diuerfas anastomoses cum ramulis ex inferiori duro ineunt, et in musculos depressorem anguli oris, quadratum menti, orbicularem labii inferioris, incisiuos *Cowperi* ac cutim menti disperguntur. Tertius maxillaris nerui ramus nullos ad labium inferius mittit furculos, quocirca ab Ill. MECKELIO alio et quidem triplici nomine a prioribus labialibus distinguitur; nempe ratione situs *inferior*, quoad distributionem in musculis sub labio inferiori *muscularis*, atque ob diuerfas, quas habet cum duri ramis anastomoses, *sympathicus*

thicus adpellatur g). Supra marginem baseos maxillae inferioris transversim sub musculo depressori anguli oris ad mentum progreditur, diuisus in ramulos minores, qui cum ramis marginalis duri iterata vice anastomotice communicant, et in musculum pyramidalem, transuersalem, quadratum et cutem menti distribuuntur.

2) *Lingualis* a priori neruo seiunctus ante hunc, saepe retro arteriam maxillarem internam, raro ante eandem, prope condylum maxillae inferioris introrsum descendit, atque aliquot lineas a separatione sua remotas, nervulum gracilem, *chorda tympani* dictum, ex duri trunco in aquaeducto

Fal-

g) *Mem. de l'Acad. Roy. et cet. de Berlin 1751.*

§. 58 et 59. et fig. n. III.

Fallopium delabente ad tympani cauum
missum, atque inter auditus ossicula
per fissuram *Glaferi* ex eo iterum
cauo inter musculos leuatorem et ten-
forem palati mollis aequae ac pterygoi-
deum externum delatum, sub angulo
acutissimo sibi insertum recipit *h*).
Quo facto nervus lingualis inter mu-
sculum pterygoideum internum et
maxillae inferioris ramum ante ner-
vulum mylohyoideum deorsum con-
tinuatur, et supra glandulam sub-
maxillarem antrorsum flexus tres
exhibet furculos descendentes, in *par-
vulum ganglion*, a situ suo *maxil-
lare* dictum, mox confluentes, ex
quo quinque vel sex iterum disper-
guntur

h) Huius neruuli originem ex duro, decursum
per cauitatem tympani atque insertionem in
lingualem neruum fusc descripsit Ill. MECKEL
in Dissert. cit. Sect. V. §. 100. not. m.; figu-
ram eius naturae certe simillimam in adiecta
icone litt. X. et n. 71. insuper curauit.

guntur fibrillae per glandulam modo memoratam, quarum vero una alteraue interdum super musculum hyoglossum delata cum ramulo noni paris anastomosi conuenit, et in musculo genioglossio perit. Emissis ad ganglion hoc formandum ramulis neruus ipsam linguam attingit, et primo inter musculum styloglossum atque mylohyoideum, dein inter glandulam sublingualem et superficiem externam partis superioris musculi hyoglossi, comite ductu *Whartoni* glandulae submaxillaris, progreditur, ibique duos tresue ramulos demittit cum aliis ex nono pare adscendentibus communicantes; alios autem sursum mittit, quorum validiores per glandulam sublingualem, graciliores vero inter glandulam hanc et maxillam inferiorem progressi, per internas dentium gingiuas disseminantur. Nunc demum

lingualis neruus ipsis linguae carnibus inter musculum styloglossum et genio-glossum se inserit in ramos omnino duos, alterum *posteriorem*, alterum *anteriorem* diuisus, qui linguae substantiam ingressi in alios iterum eosque minores furculos diffiliunt, quorum in ramo posteriore quatuor, in anteriore nimirum octo numerantur. Omnes, exceptis aliquibus per linguae carnes diffusis, oblique extrorsum versus linguae marginem a basi ad apicem usque adscendunt, ibique tenuissimis fibrillis crispatis incedentibus, in papillas gustatorias sub cute finiuntur.

3) *Temporalis superficialis* est tertius ramus fasciculi inferioris, et temporalium, qui ex tertio principali ramo Quinti paris progrediuntur, tertius neruus. Duplici gaudet radice, altera *superiori* ex trunco communi nerui maxillaris inferioris ac lingualis, alte-

altera *inferiori* e ramo maxillari inferiori orta. Prior radix a foramine ouali ante et trans arteriam meningeam mediam, cranium subituram, oblique retrorsum descendit; posterior vero retro eandem arteriam exteriora versus adscendit, atque in latere eius exteriori pone condylum maxillae inferioris cum priori in temporalis superficialis truncum confluit, qua ratione arteria meningea media laqueo ex duplici hac radice formato arcte circumdatur. Nervus hoc modo orsus retro maxillae inferioris processum condyloideum, inter eundem et meatum auditorium, exteriora versus primo descendit, ac deinde per superiorem glandulae parotidis extremitatem circa ductuin audituum reflexus et ad aurem adpressus, sub cute antrorsum adscendit. Quo in itinere primo dat ramulum vnum constantem, saepe tamen duos, in-

feriorem breuiorem, et superiorem longiorem, retro maxillae inferioris condylum retrorsum adscendentes ad meatum auditorium externum, ubi eo loco, quo pars cartilaginea cum osse iungitur, perreptant, quandoque externae superficiei conuexae ductus auditivi furculos minores tribuunt, atque alium articulo maxillae inferioris impertiunt; dein ramuli ipsi distinctis locis nexum cartilagineum inter tubum et osseum meatum perforant, atque per internam ductus auditivi superficiem concavam in membrana, eam obducente, inter glandulas sebaceas ad concham usque disperguntur. Surculis hisce exhibitis, nervus temporalis, haud magno inreruallo, retro arteriae temporalis truncum atque maxillae inferioris processum condyloideum, duos alios emittit maiores prioribus ramos, quorum alter,

alter, sequenti paullo superiori loco orsus, arteriam temporalem transit, alter vero situ profundior super processus condyloidei faciem posteriorem nudam progreditur, atque sub eadem arteria, siue simplex, siue diuisus antrosum incedit. Vterque ramus ante arteriam modo dictam in portionem superiorem adscendentis duri inferitur, priusquam rami pedem sic dictum anserinum constituentes ex hac emittuntur. Quo itaque modo arteria temporalis laqueo neruoso ex duobus illis ramis facto circumligatur.

Adscendens porro temporalis superficialis aliquot subinde dat furculos minores glandulae parotidis; singularem vero ramulum per huius glandulae substantiam sursum mittit ad tragum et helicis principium, vbi, facta anastomosi cum auriculari anteriori adscendentis duri, et quando-

que etiam cum ramulo auricularis posterioris Tertii paris ceruicalium, in minutissima diuifus filamenta, sub cute excurrit; hinc *auricularis anterior*, siue *subcutaneus tragi* temporalis superficialis Quinti paris vocatur. Qui autem ramulus quibusdam in casibus nullos ad aurem mittit furculos, sed, iunctus adscendentis duri ramulo auriculari anteriori, definit, et tunc ramulus e neruo auriculari posteriori Tertii paris ceruicalium natus, loco eius in tragus et helicis anteriorem partem dispergi solet.

In vltiori adscensu neruus temporalis superficialis ab arteria et vena temporali ad dimidiam vsque aurem tegitur, quo loco auri proximus iterum emergit, et, postquam vnum vel duos minores furculos ad helicem distribuit, in duos nonnumquam ramos disiungitur, alterum *anteriorem* maio-

maiores, alterum *posteriores* minores.

1) *Posterior* semper adest, et in trunci directione prope helicem, cui vnum alterumue dat furculum subcutaneum, super aurem adscendit, socius rami posterioris arteriae temporalis superficialis, atque in diuersos seiunctus ramos, quorum aliquot minores musculum attollentem auris adeunt, super tendineam musculi temporalis expansionem mediam et posteriorem, vbi quasdam init anastomoses cum extremis furculis occipitalis magni Secundi paris ceruicalium, atque trans arteriae temporalis ramificationes in temporum et sincipitis cute distribuitur.

2) *Anterior* est ramus inconstans, eoque casu reperitur, quando vnus, vel duo ex tribus subcu-

taneis temporum anterioribus desiderantur, ad quos temporalem posteriorem ex prima subdivisione supraiugalium nervorum adscendentis duri, quem pari ratione nonumquam deficientem vidimus, referrem. Ramus ergo si adest, arteriae temporalis superficialis truncum transit, et in plures ramificationes partitus, supra Zygoma versus orbitae exteriorem partem quosdam mittit furculos, quorum aliqui cum exteriori ramo frontalis magni quandoque coeunt; reliquis vero ramis per temporum cutem, atque huic subiacentem telam cellulofam in anteriori ac media parte disseminatur.

T A N T V M.

PROPOSI-

PROPOSITIONES.

I. Uterus maternus nil nisi compages parenchymatica, plurimis vasis sanguiferis, lymphaticis et nervis pertexta, fibris vero muscularibus propriis plane destituta est habendus.

II. Diuisionem viscerum abdominis in viscera intra et extra saccum peritonaei artificialem modo, nec genuinam censeo.

III. Arteriam hepaticam liquorem ad bilem constituendam fecernere, dubito.

IV. Omne

IV. Omne lotium ex arteriis, quas vocant emulgentes, in renibus ipsis secerni, absque ullo subsidio alius generis vasorum, quae ex intestinali tubo ad viscera vropoietica, vno quasi tramite, urinam transvehere dicuntur, credo.

V. Tartarus emeticus per crySTALLIFICATIONEM productus, riteque praeparatus ad usum medicum si respicere velis, iisdem, ac inspissatus gaudet virtutibus.

VI. Alcalia, aequae ac salia media metallica et acida corrosiva secundum leges adfinitatis chemicae in corpore animali, quodsi huic adplicentur, vires suas exserere, mihi persuasum habeo.

VII. Unguenta et emplastra ex vegetabilium partibus cum oleis unguinosis concocta, nullam prorsus vegetabilium virtutum sibi vindicant; quo fit, ut in usu pratico haud praestent illam vim, quae vulgo iis adscribitur.

VIII. Tin-

VIII. Tinctura sic dicta antimonialis THEDENII secundum leges ab auctore praescriptas confecta, tincturis antimonialibus minime est adnumeranda.

IX. Neque proprium existit febrium genus, cui peculiare febris benignae aut malignae nomen tribui possit, neque singularis ac determinata mendendi methodus illis adhibenda; quare inadaequatas ac erroneas eiusmodi febrium denominationes ex praxi medica proscribendas arbitror.

X. Sanguis inflammatorius quoad notas essentielles a sanguine dissoluto differt.

XI. Opium, si anxiose in nimis exigua dosi adhibeatur, ubi vim eius sedatiuam expectemus, contrarium efficit.

XII. Fracturae cranii per se numquam trepanationem requirunt.

XIII. Pe-

XIII. Perinaei disruptio in partu per digitos in intestinum rectum immisos ad hoc modo simul cum perinaeo super foetus caput sursum atque retrorsum ducendum, haud avertitur; immo potius augetur.

XIV. Systematica atque erudita plantarum cognitio medico maxime est commendanda.

Stieck, Nicolaus U.

Diss. inaug. anat. de quinque prioribus encephali nervis

Gottinga 1791

Diss. 2103,13

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10849934-0

VD18 15144690-001